

УДК 347.78.02

Третьякова Алла

Український інститут експертизи сортів рослин
м. Київ, Україна

СОРТИ РОСЛИН ЯК ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Відповідно глави 35 ст. 420 Цивільного Кодексу України до об'єктів права інтелектуальної власності належать сорти рослин.

Важливим законодавчим актом, що регулює відносини, пов'язані з охороною прав на сорти рослин, як об'єкта інтелектуальної власності, є Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р. (далі – Закон).

У чинному законодавстві України визначено наступні права інтелектуальної власності на сорт рослин:

1) Особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт засвідчені державною реєстрацією. Про особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин свідчить свідоцтво про авторство на сорт рослин.

2) Про майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин свідчить патент на сорт рослин.

3) Майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин засвідчене державною реєстрацією. Про майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин свідчить свідоцтво про державну реєстрацію сорту рослин.

Сорт вважається придатним для поширення в Україні, якщо він відмінний, однорідний та стабільний, може бути використаний для задоволення потреб суспільства і не заборонений для поширення з підстав загрози життю і здоров'ю людей, нанесення шкоди тваринному і рослинному світу, збереженню довкілля. Критерії заборони поширення сортів в Україні, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 30 серпня 2002 р. № 247.

Вищезазначені права набуваються якщо сорт відповідає критеріям та якщо йому присвоєна назва відповідно до Закону.

Відповідно до статті 11 Закону сорт вважається придатним для набуття права на нього як на об'єкт інтелектуальної власності, якщо за проявом ознак, породжених певним генотипом чи певною комбінацією генотипів, він є новим, відмінним, однорідним та стабільним.

Сорт вважається *новим*, якщо до дати, на яку заявка вважається поданою, заявник (селекціонер) чи інша особа за його дозволом не продавали чи будь-яким іншим способом не передавали матеріал сорту для комерційного використання на території України – за рік до цієї дати, на території іншої держави – щодо деревних та чагарникових культур і винограду за шість років і щодо рослин інших видів за чотири роки до цієї дати.

Сорт відповідає умові *відмінності*, якщо за проявом його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою.

Сорт вважається *однорідним*, якщо з урахуванням особливостей його розмноження всі рослини цього сорту залишаються достатньо схожими (однорідними) за своїми основними ознаками, зазначеними в описі сорту.

Сорт вважається *стабільним*, якщо його основні ознаки, відзначені в описі сорту, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу.

Сортові присвоюється назва, яка має його однозначно ідентифікувати і відрізнитися від будь-якої іншої назви наявного в Україні і державах-учасниках сорту того самого чи спорідненого виду.

Права на сорт набуваються в Україні шляхом:

1) подання до Уповноваженого органу – центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони прав на сорти рослин заявки, експертизи заявки та державної реєстрації прав.

2) експертизи заявки, що має статус державної науково-технічної експертизи і проводиться з метою встановлення відповідності заявки і сорту вимогам Закону та підготовки обґрунтованих експертних висновків і рішень за заявкою. Експертиза складається з формальної (експертизи за формальними ознаками) та кваліфікаційної (технічної).

Відповідно до статті 33 Закону державна реєстрація майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин здійснюється на підставі рішення про державну реєстрацію прав на сорт. Після сплати державного мита та за наявності документа про його сплату відомості, встановлені цим Законом і Положенням про Реєстр патентів, вносяться до Реєстру патентів.

Державна реєстрація майнового права інтелектуальної власності на поширення сорту рослин здійснюється на підставі рішення про державну реєстрацію прав на сорт. Після сплати відповідного збору та за наявності документа про його сплату відомості, встановлені цим Законом і Положенням про Реєстр сортів, вносяться до Реєстру сортів.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України. Книга четверта. Право інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ligazakon.ua.

2. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ligazakon.ua.

3. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» : за станом на 02.03.2014 р.; Верховна Рада України; Закон від 21.04.1993 № 3116-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.